

แบบจัดเก็บข้อมูลพันธุ์พืชท้องถิ่น

๑. ชื่อพืช/ชื่อสามัญ : ลูกหยี

๒. ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dialium cochinchinense*

๓. ชื่อเรียกในท้องถิ่น : ชลง กาหยี นางดำ

๔. ชนิดพืช : ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

๕. ลักษณะประจำพันธุ์ : ลักษณะลำต้นของหยีมีขนาดสูงใหญ่คล้ายต้นพิกุล เปลือกลำต้นเป็นสีเทาอมน้ำตาล ออกเป็นใบเดี่ยว มีลักษณะเป็นรูปทรงไข่ เรียงสลับกันเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่งประมาณ ๕-๗ ใบ ปลายใบและโคนใบแหลม แผ่นใบและขอบใบเรียบ ขนาดความกว้างของใบมีประมาณ ๕ ซม. ยาวประมาณ ๑๕ ซม. ออกดอกเป็นช่อขนาดเล็กบริเวณปลายกิ่ง เป็นพวงสีขาว ลักษณะผลเป็นรูปทรงกลมรี ผลอ่อนจะมีเปลือกสีเขียว เมื่อสุกจะกลายเป็นสีดำ ผลที่โตเต็มที่จะมีขนาดความกว้างประมาณ ๑ ซม. ยาวประมาณ ๒ ซม. ภายในผลมีเนื้อสีน้ำตาลรสเปรี้ยวอมหวานเล็กน้อย มักให้ผลผลิตเมื่อมีอายุได้ประมาณ ๑๕ ปี และให้ผลผลิตได้มากที่สุดเมื่อมีอายุประมาณ ๓๐ ปีขึ้นไป ภายในเนื้อผลสีน้ำตาล จะมีเมล็ดสีเทาอมดำรูปทรงกลมแบนอยู่เพียง ๑ เมล็ด ซึ่งมีขนาดเล็กมาก

๖. ถิ่นกำเนิด : ราชอาณาจักรและรัฐซาราวัก

๗. แหล่งพันธุ์ : ภาคใต้ของไทย

๘. การปลูก/การขยายพันธุ์/การดูแลรักษา : การปลูก ต้นหยีสามารถเจริญเติบโตได้ดีตามเชิงเขา หรือที่ดอน หรือพื้นที่ป่าเขาตามธรรมชาติโดยทั่วไป ฤดูกาลปลูกที่เหมาะสมควรเป็นช่วงฤดูฝน (เดือนมิถุนายน – กรกฎาคม) ทำการขุดหลุมขนาดกว้าง ๑ เมตร ยาว ๑ เมตร และลึก ๑ เมตร รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก นำต้นพันธุ์ ลงปลูกกลบดินให้เสมopakหลุม ในช่วง ๗ วันแรกควรทำที่พรางแดด เมื่อต้นพันธุ์แข็งแรงจึงนำที่พรางแดดออก หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ต้นหยี เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สามารถเจริญเติบโตได้เองตามธรรมชาติหลังการปลูกด้วย เมล็ดประมาณ ๑๕ - ๒๑ ปี จึงจะให้ผลผลิต หากขยายพันธุ์โดยการติดตา หรือต่อกิ่ง ประมาณ ๑๐ ปี จึงจะ ให้ผลผลิต โดยต้นหยีจะเริ่มออกดอกในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม และเก็บเกี่ยวผลสุกได้ในช่วงเดือน สิงหาคม – ตุลาคม การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวโดยอาศัยแรงงานคนที่ชำนาญในการปีนป่ายต้นหยี โดยการرانกิ่ง (โน้มกิ่ง) ที่มีช่อกิ่งแล้วทำการตัดด้วยมีดพรว้า ขวาน เลื่อย หรือของมีคมอื่นๆ ให้กิ่งร่วงสู่พื้น จากนั้นทำการตัดช่อกิ่งให้เหลือก้านคั่วผลออกจากกิ่ง โดยคัดเลือกเฉพาะผลแก่จัดที่มีเปลือกสีดำนำไปใส่กระสอบหรือบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม เก็บไว้ในที่มืดชิดป้องกันแมลงและความชื้น ในช่วง ๔ - ๗ วัน ให้ลูกหยีงดการดูดซึ่อาหารและลดความชื้นในเนื้อก่อนนำมาตากแห้งต่อไป การขยายพันธุ์ สามารถทำได้ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด ต้นหยีสามารถเจริญเติบโตได้ดีตามสภาพสิ่งแวดล้อมทั่วไปในธรรมชาติ ก่อนนำเมล็ดไปเพาะปลูก ควรนำไปแช่น้ำให้นานพอที่จะทำให้มีการเจริญเติบโตได้ดี เนื่องจากเปลือกเมล็ดจะแข็งมาก ต้นกล้าจะเจริญงอกงามขึ้นมาหลังจากทำการเพาะไปประมาณ ๒ เดือน ในระยะนี้ให้ทำการย้ายไปปลูกได้

๙. การจดทะเบียนเป็นสินค้า GI (สินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งภูมิศาสตร์) : -

๑๐. การใช้ประโยชน์ : ไม่นิยมรับประทานผลลูกหยาแบบสดๆ แต่มักจะนำไปแปรรูปในรูปแบบต่างๆ ทำให้มีรสชาติที่ชวนรับประทานมากยิ่งขึ้น และเป็นการถนอมอาหารเอาไว้ใช้ได้เป็นเวลานาน เมื่อนำไปจำหน่ายก็สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี ในเนื้อผลของลูกหยาจะประกอบไปด้วยสารอาหารมากมาย มีวิตามินซีสูง และยังมีกรดอินทรีย์ที่จำเป็นต่อร่างกาย เมื่อรับประทานเข้าไปจะช่วยทำให้ชุ่มคอ สดชื่น กระปรี้กระเปร่า บรรเทาอาการไอ ลูกหยาเป็นผลไม้ที่ค่อนข้างหายาก อาจไม่ค่อยพบเห็นวางขายตามตลาดทั่วไปมากนัก แต่ปัจจุบันก็มีผลิตภัณฑ์ที่ทำจากลูกหยาออกมาจำหน่ายอย่างมากมายเช่นกัน ซึ่งนับว่าเป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้

๑๑. เอกสารอ้างอิง :

Thaifamer. ต้นหยา. เข้าถึงได้<http://thaifarmer.lib.ku.ac.th>

๑๒. ภาพประกอบ :

ข้อมูลโดย : ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจจังหวัดชุมพร

ที่อยู่ : ๒๒/๑ ม.๖ ต.ขุนกระโทก อ.เมือง จ.ชุมพร

เว็บไซต์ : <http://www.aopdbom.doe.go.th>